

EL – HAKK

El-Hakk, Allahü Zülcelal'in yüce isimlerinden bir ismi şerifidir. Hakk, doğru, gerçek, asla şek ve şüphe olmayan dosdoğru gerçekleri içerir.

Mevlâ'nın bir ismi şerifi Hakk'tır, verdiği her haber haktır, Kur'an haktır, Resulullah (s.a.v) haktır ve Adem (a.s)'dan Efendimiz (s.a.v)'e kadar gelmiş peygamberler haktır. Onlara inzal olunan kitaplar haktır. Cennet, cehennem haktır, mizan haktır, mahşer haktır, meleklerin mevcudiyeti haktır. Kaza ve kader haktır, kıyametin vukuu, kabir – berzah hayatı haktır. İnsanoğluna hayatının hesabının sorulacağını ve bu suali herkesin cevaplandırma mecburiyetinde olup hayatında işlediği her amelin, söylediği her kelâmın gizli, aşikâr, küçük, büyük, iyi veya kötü yaptığı her şeyin önüne çıkacağını ve ona şahitlik edeceğini Yüce Mevlâ haber veriyor ki; haktır.

Velhasıl Allah Vahid'dir, Ehad'dır, Samed'dir, İlâh'tır, ondan başka ilâh yoktur, bu haktır ve yine o Allah ki, bütün esması ile Hakk'tır. Âlim O'dur, Kerîm, Rahman, Rahîm O'dur. Semî, Basîr, Müttekellim O'dur. Vedûd, Hâlik, Hayy, Kayyum ve bildirilen tüm esması ile beraber, sayılara gelmeyen, idrak edemediğimiz cümle isimleri ve sıfatları Hakk'tır.

Kur'an-ı Kerîm Hakk'ın kelimidir. A'dan z'ye bütün mesajları, bilgileri haktır. Yüce Resulullah (s.a.v)'in beyanları da haktır.

Kur'an-ı Kerîm'de hakkın ve batılın neler olduğunu yüce Mevlâ açıkça bildiriyor. Emirleri yerine getirme sorumluluğu hak olduğu gibi nehiyleri yani yasakları terk edip yasaklanan her şeyden uzak olmak gerektiği haberi de haktır. Kullara düşen yönü ise hakkı hak olarak kabul edip, hakka gönül verip, hakka uymaktır ve haktan –doğrudan- ayrılmamaya özen göstermektir. Özü, sözü, ameli hak olmaktır.

"Ey iman edenler! Allah Teâlâ'dan korkunuz ve doğrularla beraber olunuz." ¹

Hakkı yaşayana 'sadık' denir. Özde, sözde ve amelde doğruluğa 'sıdk' denir. Bu ayet-i kerimede Yüce Allah, Müslümanları imanlarında, verdikleri sözlerinde ve dinlerinde gerek niyet gerek söz gerekse davranışlarında dürüst kimselerle birlikte olmaya çağırmaktadır.

Sadıkların başında Efendimiz (s.a.v) gelir. Sonra Sahabe-i Kiram hazeratı ve o yüce kervanı takib eden Hakk dostları, müşid-i kâmiller gelir. İşte Allah bu ayette, bu yüce kervana davet ediyor ki, böylece kuluna iki cihan saadeti bahşedecektir.

Hak, batılın, yanlışın zıddıdır. Hakka gönül verip hakkı yaşayanlara Hakk erleri denir. İşte insan üzerinde Mevlâ'nın görmek istediği en azami sıfatı olan Hakk, adeta müminin can damarı gibidir. Nasıl ki can damarına bir zarar isabet edince ölüm sinyalleri veririr veya ölüm zuhur ederse, müminde de Hakk sıfatı olmazsa maneviyatı ölür maazallah. Yüce Allah kulları hakka davet ediyor, bu davete icabet eden kurtulur, etmeyen ise batıla sürüklenir, kahrı perişan olur. Hak ve batıl her olayda kendini gösterir.

Müminin özü, sözü ve amelinin hak olması, hak olmayan herhangi bir şeye inanmaması, hak olmayan herhangi bir şeye sahip olmak için gönlünü kaydırmaması, doğru olmayan herhangi bir arzuyu kalbinde barındırmaması ve kalbde asla batıla yer bırakmayıp hep hakla dolup taşması ki, kalbin hakla dolması durumunda o kalbin saffeti, doğruluğu bütün uzuvlarda kendini gösterir. Kalbdeki hakka gönül vermişlik nisbetinde sözlerinde ve amellerinde doğruluk, istikamet ve adalet, ittika ve pek çok güzellikler zuhur eder. Halk arasında dahi doğruluğu tasdik edilir, "O söyledi ise doğrudur" sözüyle Yüce Mevlâ kullarına da onun doğru ve özünün, sözünün hak olduğunu tasdik ettirir.

Kâfirlerin Efendimiz (s.a.v)'i peygamberlikten önce vasıflandırdıkları Emin (Muhammed'ül Emin), emniyet edilen, doğru, hak anlamlarına gelir. Hakkın zıddı ise haksızlık, batıldır. Yalan, iftira, zulüm, başkasının malına, canına, ırzına kastetmek, velhasıl bütün kötülükleri içine alır.

Şu bir hakikattir ki, insan haktan uzaklaşması nisbetinde batıla dalar, daldığı nisbette felakete gider. Evet, cennet haktır, hak edenler gidecektir. Cehennem de haktır, oraya da yine hak edenler gidecektir. Nasıl ki çalışkan, itaatli, prensipli, saygılı bir talebe hem takdir, hem de diplomayı hak ediyor ve alıyorsa, zıddı olanlar da bunları hak etmedikleri için mahrum kalıyorlarsa; kimin neyi hak ettiğini en güzel bilen ve adaletli

¹ Tevbe:119

olan Yüce Allah herkesi hak ettiği şeyle karşılaştıracak ve herkese hak ettiğini takdim edecektir. Cenneti hak edene cenneti, cehennemi hak eden cehennemi takdir edecektir.

“O gün ki herkes kendi nefisinden dolayı mücadelede bulunur ve herkese yaptığının karşılığı tamamen ödenir ve onlar zulme uğratılmazlar.”²

Allah hakkı, İslâm'ın, Kuran'ın hakkını gözetmek başlıca vazifemiz olmakla beraber, kul hakkını gözetmek ve hakkı geçenlere mukabelede bulunmak da ayrı bir vazifemizdir. Başta Resul-i Zîşan'ın hakkı gelir ki, biz ümmeti için bu mirası bırakma yolunda ne çileler çekmiş, yaşadığı örnek hayat ile bize Kur'an ahlakı ve sünneti öğretmiş ve biz ümmetinin hidayeti, günahlarının affı için yalvarmış, gözyaşları dökmüş, muzdarip olmuştur. Bir hadislerinde “Ümmetimin derdi beni bitap düşürdü” diyerek kederini izhar etmiştir. Evet, hakka uymayan, haktan taviz veren, hata, kusur, gaflet içerisinde yüzen ümmeti için tasalanıyor bu yüceler yücesi Nebî. O, “Ümmetî, ümmetî” nidalarıyla dünyada ve ukbâda ümmetini dilerken, onun kurtuluşu için çırpınırken, acaba Yüce Resul'ün sünnetine uymayıp, haliyle hallenmeyişi ve bu gafletimiz ile halimiz nice olur?

Kuran'ın, İslâm'ın, ümmet-i Muhammed oluşumuzun haklarını düşünüp de mesuliyetle ne kadar harekete geçtik? Aklımızın hakkını verebildik mi? Ve dolayısı ile bütün uzuvlarımızın, zaman, mekân ve bize hizmet eden cümle varlıkların haklarını gözetmede ne derece temkinli olduk? Ana-baba hakkı, hoca hakkı ve hele bir mürşide bende olduysak onun hakkını –ki öz babanın hakkından daha çok olduğunu bildiriyor âlimler- verebildik mi? Mürşidin hakkı, talimatlarını dinleyip verdiği emirlere saygılı olup itaat etmekle olur. Mürşide karşı edebe, teslimiyete, itaate, saygıya ne derece riayet edebildik? Diğer yandan kul hakkının geçmesine sebebiyet veren pek çok yollar var, öğrenip dikkat edebildik mi? Mevlâ, şirk ve kul hakkından başka günahı dilediğimden affederim diyor. Ve birçok ayet-i kerimede ana-babasının hakkına riayet etmeyenin ibadet ve taatinin kabul olmayacağını bildiriyor.³

Evet, Hakk kelimesinin diğer bir yönü de bu ve daha pek çok hakları içine alır. Velhasıl her şeyi Allah (c.c) kulları için halk etmiş ve kullarına hakkı, batılı bildirmiştir. Hakk konusundan çıkan ders şudur ki, Allah kulunda bu ismini görmek istiyor ve kula düşen hakka kulak verip, hakkı kabul edip hukukullahı saygılı olması ve hakka uyup itaat etmesidir. Hak belli, batıl belli; kulun bunları öğrenip hayatını hak istikametinde yürütmesi tek kurtuluş çaresidir. Reçete hak olan Kur'an-ı Kerîm'dir ve Resulullah (s.a.v)'e ittibadır.

Bir defasında Peygamber Efendimiz (s.a.v)'de bir değişiklik seziliyor. Vücudunda ani bir çöküş, derin bir hüznün emareleri gören ailesi ve yakınları sebebini soruyorlar. Cevaben, “Beni Hud Suresi ihtiyarlattı”⁴ buyuruyor.

“Artık emrolunduğun gibi dosdoğru ol ve tevbe etmiş seninle beraber bulunmuş olanlar da. Ve haddi aşmayın, şüphe yok ki, O, yapmakta olduğunuz şeyleri hakkıyla görücüdür.”⁵

Zaten O istikametteydi, hiçbir mevzuda haktan zerre kadar ayrılması düşünülemezdi. Fakat Allah ü âlem için ehemmiyetini bildirmek için Yüce Mevlâ Resulünün kanalıyla ümmet-i Muhammed'i uyarıyor olmalı idi, ama o hassas insan nasıl etkilenmişti. Bir de dönüp kendimize bakabilsek, meseleyi ne kadar ciddiye aldığımızı görmek için.

Nebe Suresi de (Nebe:21–26) cehennemin keyfiyetini anlatıyor, ümmetinin bu azaba duçar olabileceği endişesiyle “sanki bel kemiğim kırıldı” diyerek kederi izhar ediyor.

Bir ömür haktan ayrılmayan o Yüce Resul, doğruluğun timsali Yüceler Yücesi Efendimiz'e salât ü selam olsun. Rabbimizden dileriz, Hakk erlerinden eylesin. Âmin.

İslâm'ın özü haktır, hakkı bildirir, hakkı ilan eder, hakkı savunur, hakkı önerir. İslâm başlı başına hakkın tercümanı ve hakka davettir. Ciltler dolusu kitap yazılsa yine hak olan kelam bitmez. Rabbimizden niyazımız feraset ihsan eylesin, hakkı hakkıyla anlama, yaşama ve bu hususta başkalarını aydınlatmaya bizleri muvaffak kılsın inşallah.

² Nahl:111

³ İsra:23,24; Ankebut:8; Lokman:14; Ahkaf:15

⁴ Tirmizî

⁵ Hud:112

Hız. Ömer (r.a)'den bir misalle mevzuu bağlayalım. Hız. Ömer'in adaleti, dürüstlüğü, hak ve hukuka nasıl itina ettiği herkesçe malumdur. Halife seçildiğinde cemaate : "Eğer ben haktan ayrılırsam, beni doğrultacak kim var içinizde?" şeklinde bir soru yöneliyor. İçlerinden bir sahabe kalkıp, "Ey Ömer, sen haktan ayrılırsan şu kılıcımla ben seni doğrulturum" deyince koca Ömer derin bir nefes alıyor. "Elhamdülillah Allah'ım, ben eğrilir haktan ayrılırsam beni doğrultacak kardeşlerim var" diyor.

Bir defasında oğlu bir suç işliyor, İslâm hukukuna göre kırbaç cezasına çarptırılıyor. Baba Ömer hem vuruyor, hem ağlıyor, görenler babalık şefkatinden zannediyorlar. Hız. Ömer sebebini anlatıyor; babalık şefkatinden dolayı hafif vurmak korkusu ile hızlı; fazla hızlı oluşu sebebiyle hakkı çiğnememek için yavaş vurmuş olabileceğinden ağladığını söylüyor. Rabbimiz kıssalardan hisse aldırın.

Efendimiz (s.a.v)'in hak üzere münacat ve tazarruları:

"Sübhanেকে ma abadneke hakka ibadetike Ya Mabud

Sübhanেকে ma arafnake hakka marifetike Ya Maruf

Sübhanেকে ma şekerneke hakka şükrüke Ya Meşkûr

Sübhanেকে ma zekernake hakka zikrike Ya Mezkûr"

Şu bir gerçektir ki, hiçbir varlık, hatta peygamberler dahi, Hakk'ın hukukuna hakkıyla riayet edemedikleri gibi, Hakk'ın bahşetmiş olduğu bunca nimetlerinin de hakkıyla şükrünü eda edemezler. Bilindiği üzere peygamberlerden de zelleler sadır olmuştur beşeriyet icabı. Hele hele biz zayıf kullar, şükürlerden aciziz. Tek ümidimiz Rabbül âlemin'in engin merhameti. Hakkına riayet edemediğimiz sayısız hakları karşısında O'nun bizi engin merhameti ile yargılayacağını ümid ediyoruz.

Kur'an-ı Kerim'de diğer esma ve sıfatları gibi Mevlâ'nın Hakk ismi ilahisini de görüyoruz. Pek çok ayet-i kerimede " ... Yaptıklarınızı Allah hakkıyla bilir" buyurarak Hakk ismini ilan ediyor.

Cümle mevcudatın ahvalini, yararlarını, zararlarını, zahir ve batınını, cümle eşyanın keyfiyetini, hikmetini, ilmini hakkıyla bilen ancak Allah'tır (c.c).